



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationum// Roberti Bel-//larmini Politiani,// Societatis
lesv// De Controversiis// Christianae Fidei, Adver-//sus
huius temporis Haereticos,// Tomus ...**

De Sacramento Evcharistiæ - Sex Libris Explicata

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1589]

VD16 B 1603

XII. Probatur sacrificiu[m] Missæ ex verbis institutionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54113](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54113)

ni: non de interna, & priuata. Nam & quæstio Samaritanæ id postulat, & præterea Dominus apertissimè loquitur de adoratione apud Christianos, quæ succedat illi, quæ apud Iudæos non fiebat legitimè, nisi in templo Hierosolymitano; illa autem erat externa, publica, & solennis. Atqui adoratio simplex, & sacrificia improprie dicta, possunt omnia priuatim fieri, & sæpe sola mente: non ergo loquitur Dominus de ista adoratione, neque de istis sacrificiis, sed de vero, externo, & publico sacrificio Ecclesiæ, quod aut nullum est, aut Eucharistia est.

ADDE, quòd Theodoretus, & Rupertus in commentario Malachiæ hunc locum Ioannis, volunt omninò similem esse vaticinio Malachiæ supra explicato, quod etiam ante eos asseruit Eusebius lib. i. de demonstrat. Euangel. cap. 6. Quare si locus Malachiæ de sacrificio proprie dicto intelligitur, vt factus iam demonstrauius, certè etiam locus hic Ioannis de sacrificio proprie dicto intelligendus erit.

CAPVT XII.

Probatur sacrificium Missæ ex verbis institutionis.

SEXTVM argumentum principale sumitur ab institutione, & prima celebratione huius mysterij, quæ habetur Matth. 26. Marci 14. Luc. 22. & 1. Corinth. 11. Est autè argumentum huiusmodi: Christus in vltima Cœna seipse sub specie panis, & vini Deo Patri obtulit, & id ipsum iussit fieri ab Apostolis, & eorum successoribus vsque ad mundi consummationem. Sed hoc est sacrificium verè, ac proprie dictum obtulisse, & offerendum instituisse; ergo celebratio Eucharistiæ est sacrificium proprie dictum. Assumptio argumenti extra controuersiam est: sed propositionem aduersarij pertinacissimè negant. Antequam autem progrediamur ad eam comprobandam, operæ pretium erit, imposturam aduersariorum breuiter refutare.

Ioannes Calvinus in antidoto articulorum Parisiensium, fingit Catholicos ita probare propositionem nostri argumenti: *Christus dixit; Hoc facite. Sed facere, est sacrificare, iuxta illud Virgilij; Cum faciam vitula: ergo Dominus iussit sacrificare.* Deinde argumento à se conficito, respondet, Dominum,

minum, cum ait: *Hoc facite*, non esse loquutum Latine, vbi cum habeat acceptio illa Virgiliana, sed Syriacè, siue Hebraicè, vbi non habet locum illa subtilitas Grammaticalis: proinde argumentum nihil concludere. Martinus etiam Kemnitius in 2. part. Exam. pag. 746. Catholicos ridet, quod vtantur illo argumento ex vocabulo faciendi, quod apud Virgilium accipiatur pro eo, quod est sacrificare.

SED errant in duobus aduersarij. PRIMVM, quod non bona fide referant argumenta Catholicorum; non enim Catholici tam ineptè argumentantur. DEINDE, falsum est, quod assumunt, in lingua Syriaca, vel Hebraica, verbum *facere*, non posse accipi pro sacrificare: nihil enim sapius occurrit in Scriptura, quam illud verbum in ea significatione. Letic. 15. v. 15. loquens Moyses de duobus turturibus in sacrificium offerendis: *Facies*, inquit, *Unum pro peccato, & alterum in holocaustum*, vbi etiam in Hebræo est verbum *פָּעַל* quod propriè significat facere, *וַיַּעַשׂ אֶתְּמֵן הַבָּיִת*, Regum 18. v. 23. dicit Helias Prophetis Baal: *Dentur nobis duo boues, & illi eligant sibi bonem unum, & in frustra cedentes ponant super ligna, ignem autem non supponant, & ego faciam bonem alterum* *וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶתְּמֵן הַבָּיִת*. Osee 2. v. 1. *Ego dedi ei frumentum, vinum, & oleum, & argentum multiplicavi ei, & aurum, quæ fecerunt Baal.* *וַיַּעַשׂ לְבַעַל*. Vide similia Leuit. 9. 14. 23. 24. Numer. 6. 8. 14. 28. 3. Reg. 8. Ezech. 46. & alibi.

Sed his omissis, probabimus propositionem nostri argumenti, quod videlicet Dominus in cœna obtulerit Deo, & iusserit offerri corpus suum in specie panis, & vini. Et quidem quod si ipse obtulit, iusserit etiam offerri, certum est ex illis verbis Luc. 22. *Hoc facite in meam commemorationem*; illud enim, *Hoc*, demonstrat, vt supra ostendimus, id quod Dominus fecit in cœna.

Quod autem Dominus in cœna obtulerit corpus suum Patri in Eucharistia, & non solum Apostolis manducandum porrexerit, in quo tota est difficultas, vt etiam Kemnitius & alij fatentur, probatur PRIMO ex dictis in 1. 2. & 3. argumento principali. Non enim fuit verè sacerdos secundum ordinem Melchisedech, neque impleuit figuram agni Pasche-

lis, neque fuit verè sanguis cenæ, sanguis Testamenti noui, nisi in cenâ se obtulerit in sacrificium, vt satis fusè demonstratum est.

Præter illa argumenta, habemus alia tria. PRIMVM Christus dixit: *Hoc est corpus meum, quod pro vobis datur*, Lucæ 22. vel vt habet Paulus 1. Corint. 11. *Quod pro vobis frangitur*. Item: *Hic est calix nouum Testamentum in sanguine meo, qui pro vobis effunditur*, Lucæ 22. & addit Matthæus, cap. 26. *In remissionem peccatorum*. Illa verba temporis præsentis, *datur, frangitur, funditur*, non significant dari, vel effundi Apostolis ad manducandum, & bibendum, sed dari, & effundi Deo in sacrificium: nam non ait Dominus, *Vobis datur, frangitur, effunditur*, sed *pro vobis*. Et præterea non dabatur, aut effundebatur cibis ille, & potus tunc nisi Apostolis præsentibus, & tamen Dominus ait etiam: *Pro multis effunditur*, Matth. 26. sensus igitur est; *Pro vobis, & pro multis datur, & libatur Deo in sacrificium propitiatorium, in remissionem videlicet peccatorum*.

Ad hoc argumentum non potest responderi, nisi id quod responderet Kemnitius in 2. parte Examinis, pag. 716. illa verba: *Traditur, frangitur, effunditur*, referri ad crucem, vt sensus sit; *Hoc est corpus meum, quod paulò post dabitur ad mortem, & hic est sanguis, qui paulò post in cruce fundendus est: quod enim paulò post futurum est, non inusitatè dicitur iam fieri*. Et probat Kemnitius debere accipi hoc loco præsens pro futuro, his argumentis. PRIMÒ, quia in Canone Missæ legimus; *Effundetur*. SECUNDO, quia si in ipsa actione Missæ sanguis effunderetur, non esset Missa incruentum sacrificium. TERTIO, Scriptura tradit Christi sanguinem fusum esse in cruce. QUARTO, in Scriptura sæpe accipitur præsens, vel etiam præteritum pro futuro, vt in illis verbis; *Ego ponam animam meam. Puer natus est nobis. Agnus occisus est ab origine mundi*. Addit etiam QUINTO, quod si ista verba: *Quod pro vobis datur*, essent substantialia verba sacrificij Missæ, magnum scelus impingeretur Canoni Missæ, quod illa verba prætermiserit.

Sed ista Kemnitij argumenta parum valent. Ad PRIMVM, non solum Canon Missæ, sed etiam vulgata editio Scripturæ Lucæ 22. & Cyprianus lib. 2. epist. 3. legunt in futuro: *Effundetur*. Sed istæ lectiones nõ pugnant inter se, immò vna inducit alteram;

alteram; nam ex eo, quod Dominus in presenti dixit, *funditur*, id est, offertur, ac libatur Deo in representationem effusionis futuræ in cruce, sequitur effusionem in cruce fuisse futuram; & simul etiam sequitur, deinceps vsque ad mundi consummationem fundendum sanguinem Christi, id est, offerendum, & libandum Deo in sacrificio Missæ, quod omnibus veteribus sacrificiis successit. Itaque omnes sunt vere lectiones, siue dicamus, *Funditur*, id est, nunc in cœna, siue, *Funditur*, id est, in cruce, siue *Funderetur*, id est, deinceps in sacrificio per Ecclesiam frequentando. Sed nulla negari debet, & præsertim prima, cum Evangelistæ, & Paulus scripserint in presenti, *datur, effunditur*; & non oporteat negare proprium, & simplicem literæ sensum sine urgentissima ratione.

Ad SECVNDVM, non effunditur in cœna sanguis in propria specie, sed in specie vini: dicitur enim sanguis in cœna fundi, dum in specie liquida in calice collectus offertur Deo, ac deinde in eadem specie funditur in ora sumentium. Sed hæc effusio non facit sacrificium cruentum, cum sanguis ipsa de corpore non egrediatur.

Ad TERTIVM, Scriptura verissimè tradit Christi sanguinem fustum esse in cruce, sed non negat fustum etiam fuisse in cœna, immò id apertissimè docet: neque ista, ut diximus, inter se pugnant.

Ad QVARTVM, fateor in Scriptura sæpe accipi præteritum aut præteritum pro futuro; sed sapius præsens pro præterito, quam pro futuro accipiendum nemo, credo, inficiabitur. Probandum igitur esset Kemnitio hoc loco, illud: *Datur, & funditur*, accipi pro futuro, non pro præsentem: ut interim committam, quam ineptum sit illud exemplum à Kemnitio adductum: *Agnus occisus est ab origine mundi*. Si enim, ut ipse iubet, exponas præteritum pro futuro, hic erit sensus, *Agnus occidetur ab origine mundi*, qui sensus quam repugnantiam includat, nemo non videt.

Ad QVINTVM illa verba: *Quod pro vobis datur*, non sunt verba substantialia sacrificij: quasi necessariò requiratur eorum pronuntiatio, ut sacrificium perficiatur: sunt tamen eiusmodi, ut manifestè indicent sacrificium à Christo in cœna fuisse oblatum.

Non igitur probavit Kemnitius quod volebat: nos vero contra probamus, illa verba, *datur, & funditur*, debere re-

ferri ad actionem cœnæ, & in præsentem accipiendam esse. **PRI-**
MO, quia id requirit propria, & simplex eius loci sententia.

SECUNDO, quia Paulus 1. Corinth. II. dixit: *Quod pro vobis*
frangitur, frangi autem non convenit Christi corpori, nisi in
specie panis. Quare S. Ioannes Chrysostomus homil. 24. in
priorem ad Corinthios, scribit Christum in Sacramento pati
fractionem, quam in cruce pati noluit. Et quamvis utcumque
possit fractio etiam ad passionem Christi in propria specie ac-
commodari, propter contractionem cutis, & nervorum, ac
venarum, &c. tamen vix dubium esse potest, quin Apostolus
respexerit ad species panis, cum ait, *frangitur*. Scriptura enim
proprie ut solet hac voce cum loquitur de pane, ut: *Frangite*
esurienti panem tuum. Isaïæ 58. *Panis quem frangimus*. 1. Co-
rinth. 10. *Frangebant circa domos panem*. Actor. 2. Nec tamen
possumus de solo pane intelligere illa verba: *Hoc est corpus*
meum, quod pro vobis frangitur. non enim panis pro nobis
frangitur, sed nobis. Oportet igitur intelligere verba illa de
veto corpore, sed sub specie panis, ut sensus sit; *Hoc est corpus*
meum, quod nunc pro vobis in specie panis frangitur, id est,
datur, & immolatur Deo.

TERTIO, quia Lucas cap. 22. cum ait: *Hic est calix novum*
Testamentum in sanguine meo, qui pro vobis funditur; illud,
funditur, non coniunxit cum voce, *sanguine*, sed cum voce,
calix, ut ex Græco textu apparet, ubi habetur $\tau\acute{\iota}\sigma\tau\omicron\ \rho\acute{o}\ \omega\sigma\tau\acute{\iota}\sigma$
 $\epsilon\upsilon\omicron\upsilon\epsilon\chi\upsilon\upsilon\omicron\mu\lambda\upsilon\mu$. At certè si Lucas dicere voluisset, sangui-
nem fundendum in cruce tantum modò, dixisset; *Hic est ca-*
lix novum Testamentum in sanguine meo, qui, nimirum san-
guis, funditur: nunc autem dixit; *Hic est calix, qui funditur*.
Itaque indicavit sanguinem fundi, ut erat in calice, & proin-
de fundi in cœna.

SECUNDUM argumentum principale ad probandam pro-
positionem supradictam, quod Christus in cœna se obtulerit
in sacrificium, sumitur ex vera præsentia corporis, & sangui-
nis Christi in cœna, quam Lutherani concedunt, & Caluini-
stæ concederent, nisi cum apertissimis Scripturæ verbis pu-
gnare vellent. Nam Christi corpus, & sanguis in cœna su-
muntur, ut caro, & sanguis victimæ pro nobis oblata; ergo
necessario in ipsa cœna prius immolantur, & offeruntur Deo,
quàm à nobis sumantur.

Sum-

Sumi autem Christi corpus, & sanguinem, ut participatio-
nem victimæ, Lutherani non negant: & si negarent, facillimè
probaretur. Nā IN PRIMIS idè in cœna seorsim consecra-
tur corpus, & seorsim sanguis, ut intelligamus, præsentiam
corporis & sanguinis in cœna esse ad modum occisi, & mem-
bræ sui corporis. DEINDE corpus, & sanguis sunt in cœna, ut
cibus, & potus. At caro, & sanguis, non sunt apta ad cibum, nisi
prius animal moriatur: Christus autem non moritur, nisi per
immolationem. Et hoc est argumentum Gregorij Nysseni
in prima oratione de Resurrectione, ubi colligit in cœna
Christum immolari, quia non possemus aliter carne eius ve-
scai. Hinc etiam Augustinus lib. 9. confess. cap. 13. dicit matrem
suam omnibus diebus seruisse altari, unde sciret dispensari vi-
ctimam sanctam.

Kemnitius in 2. parte Examinis, pag. 772. & 773. egregiè
ad hoc argumentum respondisse putat. Dicit enim non suffi-
cere præsentiam veram, & realem corporis Christi ad sacrifici-
um: nam etiam in utero matris, & postea in præsepè, fuit ve-
ra, & realis præsentia corporis Christi, ubi tamen nullam fuit
sacrificium. Itaque vult quatuor condiciones requiri ad ve-
rum sacrificium. PRIMÒ, substantiam rei, quæ immolatur.
SECUNDO, certam offerendi actionem à Deo præscriptam.
TERTIO, certam personam à Deo deputatam ad offerendum.
QUARTO, ut fiat ea intentione, & ad eum finem, qui in ve-
bo Dei præscriptus est. Ex his autem conditionibus primam
duntaxat haberi dicit in celebratione cœnæ, reliquas omitti
non deesse.

RESPONDEO primùm, quòd Christi corpus in utero ma-
tris, vel in præsepè verè, ac realiter fuerit præsens, & tamen non
fuerit sacrificium, ad rem nihil facit. Nam non erat in utero
vel in præsepè, ut victima, sed ut viuens infantulus: in cœna
autem esse, ut victimam, ipsi fatentur. Sic enim scribit ipse Kem-
nitius, ut alios interim omittam, pag. 717. *Ibi (in cœna) dissol-
vitur, et sumitur victima, quæ pro peccatis nostris semel in cruce
oblata est.* Hæc ille. Sic igitur nos argumentum instrui-
mus: Christi corpus, ut in cœna re ipsa adest, victima quædam
est, ergo aliqua præcedente immolatione victima factum est.
Quæro, quæ fuerit illa immolatio? dices; Immolatio crucis.
At cum primùm Apostoli participarunt istam victimam, non
dum Christus in cruce fuerat immolatus. Præterea neque
nunc

nunc victima, quæ est in altari, potest dici facta per immolationem crucis: nam illa immolatio semel tantum facta est, & victima per eam facta, paulò post desit esse victima. Christi enim corpus post resurrectionem dum apparebat discipulis, & dum in cælum ascendebat, victima dici non poterat; & multò minus nunc, ut in cælis vivit ac regnat, victima dici potest. Cum igitur victima per immolationem crucis facta, desierit esse victima; si iterum Christi corpus incipit esse victima, debet alia immolatione id fieri. Sed immolatio crucis non potest repeti; alia igitur nova requiritur immolatio. Quare aut immolatio, quæ victimam ponit in altari, seu in sacra cæna, est ipsa actio, celebratioq; mysterij Eucharistiæ; aut non est in sacra cæna vlla victima.

Quod verò attinet ad illas tres condiciones sacrificij, quas in Eucharistia desiderari Kemnitius putat, nos facile possumus demonstrare. Nam imprimis certæ personæ deputatæ ad sacrificium, sunt Apostoli, & qui eis succedunt; illis enim solis Dominus dixit: *Hoc facite*. Intentio, & finis in verbo Dei præscriptus, habetur ibidem in illis verbis: *In meam commemorationem*. Nam ut finis erat sacrificiorum præcedentium Christum, representare sacrificium crucis, ut futurum: sic finis est sacrificij Eucharistiæ, commemorare, & representare sacrificium crucis, ut præteritum. Et sicut vetera illa sacrificia non amittebant suam, & veram, & propriam sacrificij rationem ex eo, quod essent representatiua; ita etiam sacrificium Eucharistiæ, non amittit suam, & veram, ac propriam sacrificij rationem, quia simul est alterius sacrificij commemoratiuum.

Restat vna conditio demonstranda, nimirum actio offerendi, quam quidem certò scimus adesse, etiamsi fortè eam non facile possemus distinguere, & separare ab aliis actionibus, quæ simul fiunt. Nam ex prima conditione, quam Kemnitius admittit, necessariò infertur secunda, quam ipse negat. Vbi enim est victima, ibi necessariò præcedere debet immolatio, & proinde oblatio, cum victima non fiat, nisi per immolationem; sed satis manifesta est actio immolationis, & oblationis in Eucharistia, nimirum ipsa consecratio. Neque enim perire debent aduersarij, ut ostendamus vbi Dominus dixerit, *Ego offero, vel sacrifico*: aut vbi iusserit, *Offerre, vel sacrificate*: sed satis est, si actio ipsa offerendi, & immolandi ostendatur.

ostendatur. Nam in Testamento veteri nusquam legitur dixisse sacerdotes; Ego offero, vel sacrifico: sed hoc ipso, quod ad Dei honorem, & ad significandam Christi mortem, animalia caesa super altare ponebant, offerre Deo, & sacrificare censebantur. Quemadmodum etiam Dominus in cruce non legitur dixisse; Ego me offero, & sacrifico: & tamen quis dubitet spontaneam illam ascensionem crucis, veram oblationem fuisse? Ad eundem igitur modum illa actio, qua Christi corpus ad Dei honorem super mensam ponitur, ut consumatur, idque fit ad representandam eiusdem Christi passionem, oblatio, & immolatio dicenda est. Illa autem actio consecratio est: nam per consecrationem fit, ut Christi corpus vere, & inuicibiliter adit super mensam, & adit apte ad representandam passionem, & mortem eiusdem.

TERTIVM argumentum principale ad eandem probationem, sumitur ex Patribus, qui aperte dicunt, Christum in cœna seipsum Deo Patri sub specie panis, & vini obrulisse.

IRENAEVS li. 4. cap. 32. *Novi Testamenti novam docuit oblationem.* CYPRIANVS lib. 2. epist. 3. *Quis magis sacerdos dei summi, quam Dominus noster Iesus Christus? qui sacrificium Deo Patri obtulit, & obtulit hoc idem quod Melchisedech obtulerat, panem scilicet, & Vinum, hoc est, suum corpus, & sanguinem.* AMBROSIVS in Psalm. 38. in illa verba: *In imagine pertransit homo: Vidimus, inquit, Principem sacerdotum nos venientem; Vidimus, & audivimus offerentem pro nobis sanguinem suum. Sequamur, & possumus, Sacerdotes, & offeramus pro populo sacrificium. Nam etsi infirmi merito, tamen honorabiles sacrificio: quia etsi nunc, Christus non videtur offerre, tamen ipse offertur in terris, quando Christi corpus offertur: immo ipse offerre manifestatur in nobis, cuius sermo sanctificat sacrificium quod offertur.* GREGORIUS NYSSENVS in oratione. I. de Resurrectione: *Pro ineffabili, arcanoque, qui ab hominibus cerni nequit, sacrificij modo, sua dispositione praecipit impetum violentum, ac sese oblationem, ac vitam offert pro nobis sacerdos simul, & agnus Dei. Quando bibendum familiaribus praebeat.* IOANES CHRYSOSTOMUS in homil. 24. in priorem ad Corinthios: *Pro brutorum, inquit, eade seipsum offerendum praecepit.* Et homilia 2. in postremo

rem ad Timotheum, prope finem: *Sacra ipsa oblatio, siue illa Petrus, siue Paulus, siue alius cuiusvis meriti sacerdos offerat, eadem est, qua dedit Christus ipse discipulis, quamq; sacerdotes modo quoq; consciunt: nihil habet ista, quam illa minus. Cur id? quia non hanc sanctificant homines, sed Christus, qui illam ante sacrauerat.* AVGVSTINVS in Psalm. 33. concione 2. *Ipsē de corpore, & sanguine suo, sacrificium instituit secundum ordinem Melchisedech.* Vide etiam librum 3. de Baptismo contra Donatistas, cap. 19. lib. 20. contra Faustum, cap. 21. epist. 5. ad Marcellinum, lib. 17. de ciuit. Dei, cap. 20. & lib. 83. quaest. 61. LEO serm. 7. de passione Domini: *Ut Umbra cederent corpori, &c.* ISIDIVS lib. 2. in Leuitic. cap. 8. *Prius figuratam ouem cum Apostolis cenans Dominus, postea suum obtulit sacrificiū.* RVPERTVS lib. 2. in Exodum, cap. 6. *In angustia passionis agonizans, prius propriis manibus Deo Patri semetipsum immolauit, accipiens panem, &c.*

CAPVT XIII.

Probatur sacrificium Missae ex cap. 13. Actorum.

SEPTIMUM argumentum sumitur ex illis verbis, quae S. Lucas in Actis ponit, ubi refert ordinationem Pauli, & Barnabae: *Ministrantibus, inquit, illis Domino, & ieiunantibus, dixit Spiritus sanctus: Segregate mihi Saulum, & Barnabam, in opus, ad quod assumpsi eos, Act. 13.* Ministerium enim illud Domino exhibitum, non videtur aliud esse potuisse, quam sacrificium, & sacrificium Missae: aut enim hoc sacrificium est in Ecclesia, aut nullum.

Significari autem illa voce: *Ministrantibus*, sacrificiū, probatur PRIMO ex voce Graeca *Λιτργεῖν*. Nam in primis actiā aduersarij contententur, & potissimum Apologia Confessionis Augustanae in artic. de Missa, vocem illam *Λιτργεῖν*, non significare quodcunq; ministerium, sed publicum. Itaq; hoc loco non significat aliquid priuatum, & internū, sed publicum, & proinde externum. Neq; significare potest ministerium verbi, aut Sacramentorum: quia ista publica quidem sunt, sed non exhibentur Deo. Non enim concionamur Deo, neque Sacramenta Domino dispensamus, sed populo. Hic autem dicitur: *Ministrantibus illis Domino.*

Vuu

DICES;